

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
CONTINENS
**THEORIAM MORBORUM
SOPOROSORUM,**

QVAM,

PRÆSIDE DEO OPT. MAX.

Ex Authoritate Magnifici Rectoris,

D. LUCÆ SCHACHT,
Philos. & Medic. Doct. hujusque in Acade-
miâ Lugd.-Batavâ Professoris Celeberrimi,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, & Alma
Facultatis MEDICÆ Dēcretō,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privi-
legiis ritè ac legitimè consequendis,

Publico examini subjicit

PETRUS FRIDERICUS D'ORVILLE,
MOENO-FRANCOFURTENSIS.

Ad diem 29 Septembr. locò horisque solitū.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,
Academiæ Typograph. MDC LXXXIV.

**VIRO NOBILISSIMO, GRAVISSIMO
ET SPECTATISSIMO**

D. PETRO d'ORVILLE.

**MERCATORI LONGO COMMERCIORUM
USU APUD FRANCOFURTENSES AD MOENUM
FAMIGERATISSIMO, ECCLESIAE REFOR-
MATÆ GALlicANÆ IBIDEM CUM
MAXIME SENIORI
DIGNISSIMO,**

PARENTI SUO OPTIMO,

**CUI CUM SE TOTUM DEBERET,
HANC INAUGURALEM DIS-
SERTATIONEM**

L. M. Q.

SACRAM FACIT,

PETRUS FRIDERICUS d'ORVILLE.

AUCTOR.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
CONTINENS
THEORIAM MORBORUM
SOPOROSORUM.

PROOEMIUM.

Quot paras angis vita antecellit mortem,
tot etiam gradibus somno vigilias an-
teponendas esse, nemo est qui inficias ibis.
Vti enim dum vigilamus, ea fruimur
aptitudine, ut, quod sana mentis possi-
demus, per externa munia testari quea-
mus, atque nos homines esse, unicuique
persuadere: ita contra, dum alio sopore prostrati, quasi
demortui decumbimus, nemo sanè est, qui an hominū, an
verò inanimati alicujus nomine nos dignetur, non dubi-
tabit. Unde verò, & ex quibus causis id infelicitatis vo-
bis accidas, & quā ratione varia Morborum Soporoso-
rum symptomata exoriantur, DISPUTATIONE hac IN-
AUGVRALI, pro virium tenuitate, demonstrare, animus
est. Faxit DEVS OPT. MAX. ut cedas in nominis sui gla-
riam, & ulteriorum studiorum exoptatum emolumentum.

T H E S I S. I.

Ab ovo itaque ut rem exordiar, non malè me facturum ju-
dicavi, antequam morborum tractationi me accingam, si
Logicorum more, qui, contraria juxta se posita magis elucescere, pro-
fitentur, prius quædam de Vigilis, tanquam affectibus nostris sopo-

res immediate oppositis, in medium protulerim, ut postea ex earum exacta cognitione, omnia ipsis contraria, tanquam ad normam veritatis, eò facilius examinari, & dilucidius exponi possint.

I I.

Corpus nostrum ut *vigilare* dicatur, oportet, ut simul cum requisita omnium partium organicarum constitutione, variz quoque œconomiz animalis functiones, suum contribuant.

I I I.

Primo; Ventriculus, qui universalis Microcosmi promus condus meritò quibusdam dicitur, munere suo quam exactè fungatur, necesse est: Quod, cum in eo consistat, ut omnia sibi concredita benè digerat, atque in legitimum chylum convertat, oportet quoque, ut, quæcunque huic muneri obeundo sunt destinata, concinnò atque bonò inter se ordine conspirent. Fermentum itaque ventriculi sufficientibus gaudeat particulis salinis, acidis, oleosis, terrestribus, aqueis &c., quæ continuò ætheris transfluxu variis motibus concussæ, blandam quandam inèant pugnam, cujus opè ea quæ in ventriculum ingeruntur, ità à se invicem disjungantur, attenuentur & dividantur, ut genuinum futuræ nutritionis rudimentum describant.

I V.

Quod nutritionis rudimentum, dum secundò, per dextrum ventriculi orificium, Pylorum dictum, ulterius ad intestina migrat, ex eo, quod vel propriâ suâ dilutâ fluiditate illuc delabatur, vel quod à ventriculi ad modulum intus contentorum contractione, aut continua diaphragmatis reciproca motione eo deprimatur, dum in dictis intestinis, à calore partium circumjacentium, quasi sub forma rarefacti vaporis versatur, ab hiantibus vaporum lacteorum infinitis orificiis, quidquid subtile est, excipitur, & ad commune chyli receptaculum, Pancreas Afelli, Authoribus nuncupatum, derivatur, ubi, dum ab affluenti undiquaque lymphæ fluidior facta, à pressione circumjacentium viscerum, per ductum thoracicum, Pecquetianum dictum, ulterius versus superiora, ad venas subclavias sinistras defertur, ut mox cum sanguine circulante, ad venæ cavæ truncum descendentem, (malè ascendentem à quam plurimis dictum) propulsa, cum reliquo sanguine, in dextram Cordis cavitatem illabatur.

V. Cùm

Cum igitur hætenus chylo nostro ad dextrum usque Cordis thalamum fidus comes fuerimus, nostrum quoque erit, ut, quid mutationis hîc loci ipsi contingat, tertio loco, ulterius expiscemur. Cor Sanguificationis esse organum, adeo est tralatitium, ut vix de eo dubitetur, quid verò sanguificare sit, & quibus mediis id perficiatur, de eo Authorum varia est opinio. Nos ex parte eorum stamus, qui sanguificationem nihil aliud esse statuunt, quam ulteriorem chyli ad cor delati, in partes quoad molem usque & usque minores, attenuationem, & ut in Thes. III. ex particularum figura diversarum blanda inter se pugna, similem ferè attenuationem factam fuisse, jam edocti sumus, ita hîc non dubitandum per similes causas eundem effectum produci posse: Tanta enim est differentia sanguinis, tam ex vasis venosis pulmonum, in quibus commercium cum aëre habuit, quam totius corporis, imo ipsius cordis venis coronariis, in thalamos ejus prolabantis, uti & in ipsis ventriculis adhuc latitantis, ut taceam de chylo jam jam de novo accedente, de lymphâ ex vasis lymphaticis, spiritibus per nervos sexti paris, eundem in finem quoque eò concurrentibus, ut non possit non, quin ex horum omnium mutuo concursu tanta exoriatur effervescencia, quæ apta nata sit, omnia in subtilem pollinem redigendi.

V I.

Hoc itaque diversarum particularum quoad minima divisarum aggregatum, imposterum pro legitimo sanguine, ad reliquas Oeconomiz animalis functiones obeundas, agnoscemus, qui, quâ ratione ad ultiores corporis nostri partes derivetur, quarto nunc loco, nostræ erit considerationis. Dum Cordis sinistrum ventriculum hic noster sanguis derelinquit, quod sit, vel proprio intestinò ejus motu, vel cordis à spiritibus influentibus contractione, statim arteriam magnam ingreditur, quando ejus pars crassior, vel minus volatilis, atque minus impetuosâ, per canales Aortæ laterales, ad brachia, vel per Aortæ truncum descendentem, ejusque ramos, ad inferiores corporis partes, ulterius protruditur, cumque singulis pulsibus, per arteriarum poros, ab earum dilatatione magis patulos, quædam in sanguine contentæ chylosæ particulæ expelluntur, illæ, dum per partium solidarum tubulos, lege circulationis fluunt, atque hinc indè su-

perficiebus sibi similibus occurrunt, iis se applicando, corporis nostri nutritionem promovent: Quæ verò sanguinis pars vivaciori sibi impresso motu gaudet, atque reliquum tenuitate & subtilitate suarum partium antecellit, lineâ rectâ, per arterias carotides, caput petit, ubi, dum ad infinitas per substantiam cerebri divaricatas carotidum ramificationes, præcipue plexum choroideum, propellitur, tandem particulæ ejus subtiliores & magis mobiles valorum poros egrediuntur, atque in ventriculos cerebri secernuntur, & spirituum nomine nobis veniunt. Sufficiunt hæc, quæ de œconomiz animalis functionibus præfari, necesse judicavimus, quæ, quâ ratione ad scopum nostrum *vigilias* nimirum in corpore producendas, conducant, clarius tunc exponemus, quando partium organicarum, (quarum præcipua cerebrum est) constitutionem, ut ante in Disputationis limite, Thef. II. promissum est, prius demonstraverimus.

V I I.

Anatomicam cerebri exactamque ejus, quoad omnes partes constructionem exponere, superfluum judicamus, tum, quia à quam plurimis Anatomicorum Coryphæis, id satis eleganter & accuratè factum esse, omnibus constat, tum etiam, quod instituti nostri scopus id in præsentiarum non exigit. Sufficiet idcirco Cerebrum concepisse instar contextus alicujus ex multiplici fibrarum nervosarum, mirâ ratione sibi implicitarum textura conflati, & intra membranas Meninges dictas, conclusi: Hic contextus in interiori sua media parte notabiles habet cavitates, quas cerebri ventriculos vulgò vocant, à quibus, uti intermediis istius contextus locis, dictarum fibrillarum aliquot, involutæ communi meningum tunicâ, & per cranii diversa foramina egressæ, ad varias corporis partes prolongantur, atque nervos constituunt. Sed dicat forsitan aliquis, me nimis audacter hanc fibrosam cerebri constitutionem asseverare, cum pauci Anatomicorum eam observaverint: Huic respondeo, id fortè iis contigisse, qui tantam externis sensibus habent fidem, ut quid oculis non hauriant, id quoque esse non credant; cum tamen è contra illi, qui visus aciem Microscopijs munitam hunc in finem adhibent, non possint non, quin hanc, de fibroso cerebri contextu sententiam, tanquam verissimam agnoscant; Præterquam quod à curiosioribus hujus veritatis indagatoribus, observatum fuerit, ipsam spinalem me-

medullam, quæ cerebri prolongatio est, in tot innumera, omni sericò subtiliora filamenta dividi posse, ut nullus de eo ulterius dubitandi scrupulus remaneat. Hæ porrò fibrillæ, cum sint teretis figuræ, non ita arctè sibi mutuo incumbere possunt, quin ductus aliquos oblongos intermedios relinquunt, eorum instar, quos remanere vides inter aliquot cylindros sibi mutuò impositos. Quare, quod cerebrum & nervi plurimos similes tubulos habeant, non est quod amplius dubitemus.

V I I I.

Hinc sequitur, quod tunc *vigilare* dicamur, quando ex benè fermentato arterioso sanguine, tot spiritus in cerebro secerantur, atque in statum libertatis vindicantur, qui alacri & vivaciori suò motu sufficiant, ut non solum cerebri fibrosum contextum ejusque interiores ventriculos expandant, sed ut ulterius ad omnes nervos, per satis patula eorum in cerebro constituta orificia, delati, horum interiores fibrillas à se invicem separare, atque tensas tenere possint, quò postmodum ad nutum mentis, ope glandulæ pinealis, quam variis rationibus persuasus, pro sensorio communi habere, non erubesco, spiritus in certam Cerebri partem determinati, subitò istum sibi impressum motum, spiritibus inter nervorum fibrillas obvolitantibus communicare, & ita varios, ad voluntatem mentis in Corpore nostro, organicos motus producere queant: simili ferè modò, ac navis, quæ, dum favente vento & plenè vehitur velis, ad voluntatem Naucleri facilè in has vel illas plagas, pro varia clavì directione, determinari potest. Porrò, quando hæ intra nervos contentæ fibrillæ à spiritibus tensæ tenentur, quicumque motus corpori nostro ab externis imprimuntur, statim has fibrillas tremulò afficiunt motu, ut hoc in instrumentorum musicorum chordis tensis & pulsatis observamus, qui motus dum spiritibus imprimitur, atque iis mediantibus ad glandulam defertur, anima, pro varia ejus determinatione, ansam nansciscitur, de hoc vel illo, quod Corpori contigerit, cogitandi.

I X.

Verùm ne nimis extra Argumenti mei limites oberrare videar, ad ipsam morborum tractationem me convertò. Morbi quos pro Disputationis Themate tractare animus est, sunt *Morbi Sæporesi*, *Cematisci*. Sopor est ab Hebræo שׁוּפֹה *soph*, quod est finis.

nis, finire, definire. Coma verò à Græco *αἶμα* pro *αἵμα*, quod significat, cubo, jaceo: Quoniam in illis qui à simili morbo corripuntur, actus sensuum & motus quasi terminantur, finiuntur atque desinunt, & patientes instar demortuorum in summa quiete cubant atque jacent. Hæc de vocis Etymologia sufficiant, ulteriorem & accuratorem qui exoptat, adeat Philologos, quos tamen de verbis magis quam rebus ipsis sapius sollicitos esse satis experietur.

X.

Agimus de *Morbo Soporosis* simul, tum quia eorum phenomena plurimum conveniunt, & non aliter quam quoad magis & minus inter se differunt, tum etiam, quod omnes easdem ferè suæ originis causas agnoscant. Habebimus itaque pro *Morbo Soporosis*, *Coma vigil*, *Coma somnolentum*, *Lethargum*, *Comum*, *Apoplexiam*, *Epilepsiam* & *Catochen*. Qui morbi illi erunt in quorum exactam cognitionem, ulteriorem operam nostram impendemus, quod si eò pertingere contigerit, votoque responderit successus, id omne felicitati meritò tribuemus, sin minus contingat, solatiò erit

In magnis voluisse sat est.

X I.

Uniuscujusque morbi propriam dare definitionem res non exigit, modò eorum differentiz specificæ demonstrantur, & breviter generalis quædam morborum soporosorum fiat descriptio, quò postea facilius appareat, quæ potissimum circa morbos nostros accuratius scrutinium mereantur.

X I I.

Dicimus itaque *Morbos Soporosos* esse affectus, in quibus Agri continuè de Capitis dolore gravativo conquerruntur & inexplibili dormiendi desiderio torquentur, vel revera tam altò somnò quandoque immerguntur, ut sensus motusque arbitrarius maximè ledantur, aded ut te ferè mortuum videre asseverares, nisi respiratio cum solâ cordis fermentatione superstes, præsentis adhuc vitæ indicium præberet.

X I I I.

Differunt hi morbi inter se, quod in *Comate vigili* quidem magna in somnum propensio adsit, aptamen Ager vix ac ne vix quidem dormire possit, cujus contrarium sit in *Comate somnolento*,

lure, ubi continuo somno detinetur, adeo tamen modeste, ut excitatus ad interrogata respondeat, & munia quædam instar vigilantis obest, sed mox iterum in profundum somnum relabatur. *Lethargus* id sibi proprium habet, quod gradus soporis adhuc major sit, conjunctus cum febre, oblivione & nonnunquam levi delirio. In *Cato* Agri vellicati, compuncti & vocati, vix perceptionis notas ostendunt: Et in *Apoplexia*, ubi Agri altissimo sopore subito prostrati, instar demortuorum decumbunt, licet fortiter concutiantur & agitentur, tamen nihil sentiunt, neque præteritorum ullam habeant memoriam, præterquam quod ante paroxysmum sæpius sint vertiginosi, & in paroxysmo respiratio adhuc adsit, sed tamen valde difficilis, nonnunquam stertorosa, & Agri alvi atque vesicæ excrementa involuntariè aliquando deponant. *Epilepsia* eadem ferè habebit symptomata, conjuncta cum variarum partium convulsionibus. Et tandem in *Catoche*, Corpus eundem habitum servabit, ac in eo situ remanebit, in quo erat, cum ab affectu hoc corripiebatur.

X I V.

Relictis iis quæ morborum definitionem atque divisionem spectant; ut tanto clarius omnium horum phenomenonum veras causas cognoscamus, non inutile nobis visum est, si prius quædam, de *Somno naturali*, tribus verbis dicamus: Invadit somnus artus nostros non aliam ob causam, quam quod propter varios de die peractos labores, multi spiritus pereant, unde fit, quod reliqui non sufficiant ad debitam cerebri nervorumque distensionem, quæ tamen, uti *Thef. VIII.* dictum est, ad vigilias continuandas, maxime requiritur: Hinc est, quod nervorum interiores fibrillæ flaccescant, & in se mutuo collabantur, quare per tubulos intermedios angustatos, non transeunt tot spiritus, quot ad musculorum inflationem requiruntur, unde machina nostra ulterius sustentari nequit, & tunc corpus nostrum in somno verari dicitur: Porro, dum dictæ nervorum fibrillæ adeo flaccescunt, omnem ab externo ipsis impressum motum, nisi solito vehementiorem, vix recipiunt, quare nec spiritus circa eas obvolantes, ejus sunt participes, qui dum sensorio communi hunc motum non communicant, anima de eo nullum iudicium ferre potest, & sic sensus tempore somni ex parte erunt

abolit. Ex his ulterius elatum est, quare alii magis, alii minus profunde dormiant, hi repente, alii tarde & non nisi cum difficultate evigilent, quibus enim naturalis constitutio nervorum talis est, ut fibrillae in his contentae sint valde rotundae, fieri non poterit, ut illae unquam adeo propinque sibi invicem accedant, quin spatium intermedium satis patulum relinquant, in quo dum continue spiritus obvolitant, illi ad voluntatem mentis, vel ab externis objectis, statim agitant & determinari poterunt, praecipue in illis, in quibus, ob pauciora exercitia & minorem transpirationem, plurimi adhuc spiritus sunt superstites, quare tales minus profunde dormiunt, cum subito evigilare & ad munia redire, ipsis haud difficile sit: Contrarium vero obtinebit in his, in quibus haec fibrillarum constitutio erit contraria, simul cum spirituum animalium inopia. *Contrarium enim contrarium est ratio.*

XV.

Quae sunt naturae naturam satis cognitam habemus, ita non dubitandum erit, nos quoque in exactam morborum nostrorum cognitionem deventuros esse, modo eorum phaenomena per causas proximas explicare, ulterius pergamus. Quod itaque somni vis spectat, ostendit illud, quando vel propter spirituum animalium in toto Corpore defectum, vel propter vasorum per cerebrum dissectionem, praecipue plexus choroidae & retis mirabilis poros aliquoties obstructos, ad Cerebrum non deferretur sufficiens spirituum animalium copia, qui mediante illius expandi & diffundi valeat, unde subindebit, & spiritum in nervos influxus plane languet, quando non potest, quin Ager ad somnum continue inclinatur. Quae vero contingat, nos licet paucos spiritus, turbidis tamen & impetuosis motu versus cerebrum deferri, aut quod gaudeant acrimonia quadam vellicante & pungente, dum ab ea nervorum diffecta irritantur, illa simul aperiuntur, & ita in nervos tuant spiritus isti impetiosi, qui cum pauci sint, & modo ex parte nervos infillare queant, plenas vigilas non producant, sed patientis magnum in somnum desiderium aliquatenus retardant, adeo ut hoc morbo affectis, neque perfecta nocte intersit, neque dies perfecta insurgeat, sed tantum medio inter somnum & vigilas crepusculo fruantur, unde non raro fit, ut in delirium incidant, quod, qua ratione fiat, & quomodo huius

affe.

afflictus febri nonnunquam conjunctus sit, postea dum de *Lethargia* tractandum erit, diligentius rimabimur.

X V L

¶ Transimus ad *Coma somnolentum*. Agnoscat & illud suæ originis causam similem spirituum animalium inopiam, ex qua soporem in *Coma* vigili ortum fuisse, jam demonstravimus. Preterquam quod hoc in casu spiritus ipsi, dum ex viscoso atque crasso proveniunt sanguine, nimia crassitie atque torpore peccare possint, ut non sint satis alacres, pro cerebri nervorumque sufficienti distensione, aut cum horum infiniti tubuli, à crassa vel pituita, vel alia quavis terrestri materia ex parte inferti sunt, (quod Capitis dolor gravativus in his morbis clare docet) hæc expansio eo adhuc difficilius contingeret, unde sopor major erit, attamen non tantus, quod passioni aliquali commine excitari non possit, siquidem hoc morbo correptos, dum fortius alloquaris, ad interrogata respondebunt, quædamque obibunt munia, uti Theophrastus III. de causis effluviis. Cum enim nervorum orificia nondum ita obducta sint, quin spiritibus adhuc pateant, illi dum nervos ingrediuntur, & circumcingunt eorum interiora filamenta, & aliquatenus tensa tenent, quare aliquomodo impressum sibi motum recipiunt, qui dum spiritibus communicatur, & versus sensorium commune pergit, animæ nostræ præbetur occasio, judicandi, quid corpori contingat, cui dum statim præest, & pro suo beneplacito varia munera obediens ipso impunit, corpus vigiliis agere merito dicitur: ast mox in somnum sursum relabitur, vel quia spiritus non sufficiunt, quod animæ mandata dū exequi valeant, vel etiam quod illi quibus motus antea impressus fuit, propter suam ad motum ineptitudinem, eandem sibi impressum motum iterum imitant, quando de fibrilla collabuntur, & patiens in priorem somnum relabitur.

X V L I

¶ Res: nunc exigit ut *Lethargum* paulò accuratius examinemus. Iacrum hæc proliad allegare pauperiem spirituum, eorum ad motum ineptitudinem, & quæ plura ejusdem satine jam dicta fuerunt, superfluum foret, suis enim Theophrastus XVII. & XVIII. innotuit, quæ rationes summad soporem contribuant. Ut vero gradus soporis hoc in morbo major est, ac in præcedentibus, ita & ejus causæ

fam majorem esse, nemo est qui dubitet. Sustinetur autem
 hunc morbum oriri, quando tam universalis in poris vasorum est
 obstructio, ut fere nulli spiritus in Cerebrum depluant: Aut
 quando per poros arteriarum nimis paucos, transit materia vis-
 cosa, crassa & tenax, quæ sub pondere cerebri continue de-
 primens, impedit, quod minus spiritus eo deponi queant; quæ
 crassa & viscosa materia, si ulterius in cerebri ventriculos devec-
 tur & nervorum principia obsideat, ea obstruendo, spiritibus in-
 gressum denegabit; unde altum totius corporis soporem sequi,
 necesse est. Simili ratione in *Caso* omnia se habebunt, quem
 ergo brevitate causa, tanquam eorundem causarum effectum,
 hoc quoque referimus. Restat etiam nunquam examinare, quæ *Liban-*
goplethamque conjuncta esse solent. *Obvio* nimirum, *laxi delirium*
atque febris. Quod febris hunc morbum contomitetur deducen-
 dum putamus ex eo, quod sanguini admisceatur aliquid illius cras-
 se & viscosæ materie, quæ antea in Cerebrò aut aliis partibus
 solidis obstructions fecerat, & in illis moram neciendo, planè
 assanaturam indit, & simili modo ac tempore astivo contin-
 git in oleosis quæ cancerem, aut in aquis destillatis, quæ aci-
 ditatem, per nimiam quietem sibi contrahunt: quare natura
 mutata, alia quoque perorurum est configuratio, qui etiam alium
 ac antea solebant, habebunt ætherem transluentem. Si ergo e-
 veniat, ut æther ille peregrinus, totum in sanguine motum in-
 troducatur, qui planè contrarietur motui illi, quæ consuetudine fer-
 mentationibus, sanguis est aligatus, & motus diversifusus, sem-
 per sine contrariis, atque in mutuo velle in se invicem agant,
 ex quo uterque magis augebitur, (ut illud in Chymia, ex omnia-
 tione diversorum liquorum, facit clarum est,) ita non poterit,
 quin in sanguine ex actione diversorum ætherum in se invicem
 impingentium, quoque magis motui ætherali, quæ dum ex
 pulsu inæquali, vehementiori & calore aucto vel imminuto, aut
 aliis circumstantiis experimus, febrem nos observare dicemus. Sed
 insuper alia est causa, à qua febris oriri possit, quando nimium
 crassa illæ & viscosæ particule, dum per insensibilem transpira-
 tionem corpus egrediuntur, poros certis in locis in totum tra-
 nsire nequeunt, quare in illis hærendo, moram necant, ut reman-
 ens quædam materia per vitium exacte non respondebat, hæc quædam le-
 tere, velis, facit relinquunt, ita, si forte contingat, ut hinc spa-

ta non nisi materia æthereæ transfluxum concedant, illa eò loci copiosior ac antea solebat, imò ob angustias viarum celerius movebitur, quare omnem lege circulationis præterfluentem sanguinem motu augebit, unde febris exoritur. Ex his faciliè deduci poterit, quæ causa plerumque obtineat, quod cum *Comate vigili febris* conjuncta sit, ubi leve aliquod Erysipelatis initium in Cerebro existere opinamur, quod, dum suo calore facit, ut omnis præterfluens sanguis motu augeatur, exoritur febris, & quia auctus ille motus quoque spiritibus communicatur, non mirum est, quod illi, mobilitate suâ, somnum quodammodo impediant. Sunt qui *Lethargum* solvi observaverint, si supervenerit febris, (quod forsitan de *Cere* intellectum voluerunt, *Lethargus* enim febrem sibi semper habet conjunctam, & quam primum febris cessat, *Lethargus* desinit, & fit *Cari*;) Quâ verò ratione febris *Cere* mederi queat, in transitu demonstrabimus; febris enim calore suo pituitam viscidam & tenacem ad fermentationem disponit, & humores frigidos concoquit, salesque in sanguine exacuat, & magis movet, qui sales, dum apti sunt pituitam incidendi & obortas obstructions referandi, (quæ duo ad *Cari* curationem potissimum requiruntur,) non mirum est, quod ex febris superveniente hic morbus aliquando tollatur. *Lethargici* adstantibus sæpius delirare videntur, quia dum ad breve tẽpũs evigilant, valde confusè & minus appositè de variis ipsis oblati circumstantiis ratiocinantur, & plurima quæ malè connexa sunt proferunt, quare nonnullis visum est, mentem ipsam hoc in morbo insanire, hoc est illam privari eâ facultate, quâ mediante de rebus clarè & distinctè ratiocinetur: Verum uti impossibile est ut res suam deponat essentiam, æquè absurdum esset dicere mentem ratione privari, ipsa enim mens ratio est, quâ posita mens ponitur, & quâ sublata mens tollitur, quare non menti, sed toti composito, id est homini, qui ex mente & copore constât, delirii nomen competit; *Lethargici* itaque delirant, id est absurda respondent interroganti, & confusa proferunt, quia, dum ipsos alloquimur, motus à prolatis verbis in nervis eorum excitatus, ob jam dictas obstructions, ad Cerebrum non desertur, quare anima non sit particeps eorum, quæ corpori ab externo contingunt, quod adstantes fieri opinantur, qui idèò responsum ad interrogata expectant; si jam fortè contingat ut anima propriis suis i.

imaginationibus sit occupata, & de his, per organa loquens infer-
 ventia, sermo quoque fiat, adstans hunc sermonem cum suo in-
 terrogato minus convenire percipiens, judicabit, hunc hominem
 absurda proferre, & ideo ipsum delirare. Sed cum nervorum
 obfusio in *Lethargia* non semper illi adeo perennis, nec adeo
 universalis, quin motus in nervis excitatus, intercurrentibus spiritui-
 bus, ad cerebrum tendat, quaestio est, cur tamen & illi, in
 quibus hic motus ad sensorium usque commune pergit, &
 que se delirantes, confusa & minus apposita proferant? Respon-
 demus: Licet motus nervis impressus ad cerebrum deferatur,
 tamen non eodem modo, quo moveri incepit, ad sensorium com-
 mune pergit, quia spiritus in cerebro obvolantes, ob nascentem
 propter vigilias liberius spatium, confuse moventur, & sibi
 impressum motum non recta versus glandulam deferunt, sed for-
 san ad aliquod, à re quadam antea cogitata, cerebro impressum
 vestigium allidunt, à quo dum versus glandulam reflectuntur,
 animae ansam præbent ea de re sursum cogitandi, quam impres-
 sam hoc vestigium significabat, de qua suum quoque ratiocinium
 temporis formabit, quod, (: uti supra jam dictum est :) dum
 adstans cum suo interrogato minus convenire percipiet, ille hunc
 hominem delirare judicabit, ast reversa strictè dictum, non est
 delirium, mens enim cum transilire non possit conjunctionis suæ
 cum corpore leges, ut res ipsi representantur, ita quoque de il-
 lis iudicium fert, adeoque mens nostra *Lethargia* satis exactè ad
 ea quæ sibi oblata fuere respondit, licet id interroganti, quem la-
 tuit, quid menti oblatum fuerit, absurdum videatur. Eadem ra-
 tio in Mania, Phrenitide, Melancholia, Febribus Malignis &
 plurimis similibus morbis obinet, in quibus ob impetuosum &
 conturbatum spirituum motum, eodem quo jam dictum est modo,
 varia deliria exoriantur. Oblivionem quod spectat, quæ à morbo
 nonnunquam remanere solet, ut eam à vera sui origine derivemus,
 oportet ut prius perspectum habeamus, quid memoremus, id est re-
 miscentiam alicujus antea representata rei, constituat. Non
 hic nobis sermo erit de memoris intellectuali, inter quam cum
 animali distinctionem facit Renat. Des Cartes. Epistol. Tom. II.
 Epistol. XXXVII, tanquam quod hæc à corpore pendeat, illa
 verò ab animâ solâ, sed posterioris naturam tantum scrutabimur,
 qualis nimirum illa sit, quæ non composito compescit, id est tunc
 quan-

quando anima corpori adhuc conjuncta est. Cogitandum igitur
 erit, quod, quando animæ occasio offertur, de certa quadam re
 cogitandi, ad ideam illius rei, spiritus, qui circa & in poris glandu-
 læ pinealis versatur, certam aliquam determinatam impressio-
 nem recipiat, quæ dum ulterius ad latera Ventriculorum Cerebri
 pergit, & ibi mollem Cerebri substantiam variò modò inflectit &
 diversimodè disponit, in his lateribus certas figuras describat, quæ
 referant figuras eorum objectorum, quæ antea mentis ratiocinium
 subiverant: Si verò postea contingat, ut pro certa configuratione
 horum impressorum vestigiorum, spiritus versus glandulam re-
 flectantur, & eam eodem modò determinent, ut factum est,
 cum prius dicta illa vestigia impressa fuere, anima rursus occa-
 sionem nanciscitur eadem de re cogitandi, in quo memoria no-
 stra consistit. Sedde his fusius apud Carthesium in Tractat. de
 Homine §. LXXII. Facile nunc est conceptu, quod, quando
 superficies Ventriculorum Cerebri obfessa sit pituitâ crassâ, (quæ
 in *Lethargia* maxime peccare solet,) adeò ut spiritus quorquocum-
 que sunt in Ventriculis, neque possint imprimere nova vestigia, ne-
 que attingere vètera, eaque referre ad glandulam pinealem,
 memoria ex hoc multum depravetur, vera & genuina oblivionis
 causa: Præterquam quod in illis, in quibus intemperies pitui-
 tosa potissimum peccat, omnes corporis partes uti & cerebrum
 sunt valde molles, neque flaccidæ, unde vestigia quidem ad bre-
 ve tempus separari & imprimi valent, sed mox iterum propter
 instabiles fibrillas desunt, (uti in limo nimis humido atque
 molli clarum est,) quæ itaque pro altera oblivionis causa me-
 ritò haberi poterit.

X V I I

Apoplexia ulteriorem nostram investigationem requirit: Prout
 illa ab Authoribus dividitur in sanguineam & pituitosam, ita se-
 cundum duas hæc circumstantias, nostrum examen quoque subi-
 bit: Non quod varias & plane diversas Authorum sententias in-
 medium finis prolatur, sed tentabimus, num ex iis causis, quas
 in reliquis morbis tanquam proximas allegavimus, etiam *Apople-
 xiam* derivare queamus: Pituitosam itaque generari statuimus,
 quando (ut ratione ac Thef. præcedent. de *Lethargia* jam di-
 ctum est:) tantâ copîâ particulæ viscosæ & crassiores in Cerebri
 Ventriculos irruunt, ut internam eorum superficiem statim ob-
 du-

ducunt, & ita nervorum principia obstruendo, spiritus intercludant, quo minus in organa motoria influere possint. Sanguinea vero oritur, quoties sanguis, vel propter Plethoram id est nimium sui motum, imperium & copiam, vasa adedum atque distendit, ut vel rampantur, vel pori eorum valde aperiantur, atque ita sanguis sub ratione sanguinis in Cerebro extravasetur: Aut quando sanguis scatet multis particulis salinis, acris & volatilibus, quæ propter suam subtilitatem, vasa capillaria Cerebri facile perfodere valent, aut acrimoniâ suâ vasorum poros corrodingo, eos egredienti sanguini satis patulos reddant, præterquam quod sanguis poros vasorum etiam facile transeat, quando nimia tenuitate peccat, aut quando à vi quadam externa, uti sunt lapsus, ictus, contusio &c., ex suis vasis propellitur: quam primum itaque extra sua vasa versatur, in momento in tubulos cerebri ejusque Ventriculos influit, & ita circulationi renuncians, non amplius participabit de intestino isto fermentationis motu, quò omnes sanguinis particule certò quodam ordine sustentabantur, unde volatilia avolabunt, fluidaque diffuent, & reliquus sanguis grumescet, qui, dum nervorum principia obstruit, uti in pituitosa *Apoplexia* fecerat pituita, spiritum influxum in subiecta membra aboletur, ex quo fiet, ut *Ager* ex improviso in terram debeat prolabi, quia ob subitanam nervorum oppilationem, crurum extensores muscoli, pauciores accipiunt spiritus, quam quidem ad eorum inflationem requiruntur, qui dum privantur, corpus in terram ruat, necesse est. Ob eandem nervorum obstructionem, sensus & motus voluntarius quoque cessant, quia animæ denegatur certa spirituum in nervos determinatio, neque actiones quæ corpori extrinsecus contingunt, sensorio communi communicantur, quare non mirum est, quod hoc torbido correpti, dum serè nullum suæ vitæ indicium præbent, veram mortis imaginem repræsentent. Explicandum porro restat, cur *Apoplectici* ante paroxysmum sæpius sint *Veruginosi*: Quod tunc evenire putamus, quando nervorum officia à viscida & pituitosa materia jam aliquatenus sunt obstructa, ita ut spiritus, qui nimia crassitie simul peccant, non possint satis aptè per rectam illam lineam, quæ versus nervos determinatur, in illos influere, quare cum motum rectam continuare non possunt, neque propter subsequentes spiritus, per lineam rectam resiliire, necessarii à re-

motum quo motu describuntur, talemque motum describent, qui
 nullus foret, et motu rectilineo, qualis erit circularis, unde
 omnes spiritus in gyrum vertentur, idque eo magis, quia hoc
 motus satis commode fieri poterunt, cum sibi mutuo minime sint
 impedimento; Exinde igitur eveniet, ut animæ omnia objecta
 circumrotari videantur, quæ figura, quæ antea per rectas spirituum
 animationem versus glandulam radiationes animæ repræsentaban-
 tur, nunc per motum circularem eo deveniunt, unde anima,
 quæ semper de rebus judicat prout sese offerunt, putabit, om-
 nia externa objecta in gyrum agi. Sequitur respiratio, & erit
 indagandum, cur illa durante paroxysmò remaneat, licet ali-
 quando satis difficilis & stertorosa. Ut hujus veram causam co-
 gnoscamus, oportet de illa nervorum diversitate, de qua Thef.
 VII. brevis mentio facta est, hunc fufius verba faciamus: Dividi-
 mus nervos in duo genera, quorum unum fibrillarum suarum ini-
 cia habeat in superficie concava Ventriculorum Cerebri, dicatur
 motui & sensui arbitrario; alterum verò oriatur in intermedia par-
 te ipsius fibrosi cerebri contextus, plurimis munis, pro econo-
 miæ animæ, emolumento, inserviens, qualia sunt, ut deferant
 spiritus vel ad vasa in pectore atque abdomine contenta viscera,
 quod sibi concedita melius digerant atque fermentent, vel etiam
 ad partes solidas; ut humoribus circulantibus mixti, illis vigorem
 concilient, quod satis altè, pro sufficienti partium nutritione, pe-
 netrare possint; imò ut illis pro calcari inserviant, ne illud quod
 crassum est, ubi hæreat; sed rursus per vasa lymphatica ad san-
 guinem circulantem, pro ulteriori attenuatione, aut ad eman-
 toria publica, pro totali e corpore ejectione, protrudatur.
 Præterea de hoc secundo nervorum genere sciendum erit, illud
 simul inservire ad plurimos alios motus automaticos, quales sunt
 motus cordis, intestinorum peristalticus & plurimi similes, qui
 motus directioni hæud subjacent; imò his mediantibus facile erit
 explicare, quifiant motus mixti, id est, qui partim automaticè
 procedunt, partim à mentis imperio dependent, ita nimirum,
 ut menti integrum sit, eos pro sua voluntate dirigere, quando
 verò de his non est sollicita, tamen secundum leges, automati à
 primordio suæ generationis datas, exactè procedant: Idem in
 respiratione secum habere, nemo est qui negabit, quod enim plu-
 rimam respiramus, sine mentis directione, sed tamen pro ejus

aspiratio, respiratioque superius dicta, hanc rationem habet, quod
que constat: Quibus perspectis, facile est intelligere, quomodo
etiam in gravissimo *Asperie* paroxismo, respiratio remaneat; licet enim tanta pituita inspissata, aut sanguinis extravasati copia, in cerebri ventriculos deferatur, ut universali huiusmodi nervorum ibi incipientium obstructio, tandem inde non eveniat, ut etiam illi nervi, qui ab intermediis cerebri locis, ad partes respiratori inferviennes decurrunt, simul in totum oppilarentur, eo minus, quod propter continuum eorum usum reliquis sint patentiores: certum enim est, omne modicum exercitium, quaslibet partes reddere fortiores, fibras crassiores, consequenter tubulos inter fibras constitutos, magis patentiores, & ad spiritus transmittendos aptiores, qui dum per hos tubulos in musculos respiratori dicatos insiliunt, respiratio erit superflua; sed aliquando satis difficilis, quia nonnulli tubulorum, in his nervis, aliquomodo sunt obstructi, ita ut modò pauci, sique adhuc crassi, & ad motum valde inapti spiritus, ad musculos respiratorios depluant, cum tamen ad respirationem legitime peragendam, magna spirituum copia, & eorum satis alacer motus requiratur, quo muscoli probè possint, & diaphragma, quod in respiratione deorsum movetur, viscera sibi resistentia satis protrudere, musculique abdominis ea rursus retrudere possint, quæ dum minus expedite procedunt, respiratio erit difficilis; & roncium sibi conjunctum habebit, si à Capite per vasa lymphatica aut salivalla ad os descendens viscosa pituita, ad Laringem & *Asperam Arteriam* refoederit, ubi hærens, ab aëre continuo ipsam allidente, excutatur atque indurescit, & internam *Asperam Arteriam* superficiei obducendo, eam scabram reddit, quando fieri, ut aër inspirationis & expirationis tempore, in hanc asperitatem impingens, perversum edat sonum, simili ratione, ac solet contingere in organis musicis, ubi unum arena granulum in tubo quodam contentum, totum sonum potest alterare. Restat hoc unicum, ut demonstremus, quare *Asplethici* excrementa involuntarie sæpius deficiant, quod fit, quando illi nervi simul obstructi sunt, per quos ad musculos sphinctheres ani & vesicæ, spiritus descende-
bant, unde hi muscoli non inflantur, & ideo resolvuntur, quare quidquid in Vesica aut ano contentum erat, propriis sub pondere exitum querit. Eadem hæc *Thestis Epileptici* tractare non in-

con-

consequuntur facti, quæ hinc Affectui conjunctus sopor; quò meditatione inter *Artes Sapores* locus obtinet, ab eadem causa erit derivandus; à qua soporem in *Apoplexia* exortum fuisse, satis innotuit. Dum enim fermentum epilepticum, ex certo quodam latibulo in humores & sanguinem circulantem eructatur, eumque aestuare facit, & sanguis ille ebulliens ad cerebrum deferitur, ille nimis sub impetu vasorum pores distendet, unde per illos transibunt crassiores sanguinis particule, quæ initia nervorum obstruendo, & acedine suâ nervos vellicando, paroxysmum epilepticum causabunt.

X I X.

Ultimò locò ad *Cataches* nos convertemus, qui morbus uti est rarissimus, ita non parum Philosophorum & Medicorum ingenia torset, unde factum est, ut in tam variis iverint sententias, ut anxius quis hæreat, quam verissimam, & hujus affectus circumstantiis satis adaptatam, agnoscat. Arridet præ reliquis omnibus illa sententia, quæ cerebrum hoc in morbo præcipue læsum esse statuit, secundum illam particulam, quæ sensui communi inservit; quod nimirum est ratione illa afficiatur, ut menti non amplius integrum sit, pro sua voluntate hanc particulam dirigere, ad certas functiones in corpore, mediantibus spiritibus, obeundas, neque illa à motu spiritibus impresso, satis affici queat, ad determinandam hanc vel illam cogitationem excitandam. Ut enim pro re nata, corporis membra diversimodè moveri functionesque suas varias exercere queant, requiritur spirituum animalium varius influxus in certos quosdam nervos & musculos, qui in cerebro determinari solet, à certa quadam dispositione & situ sensorii communis seu glandulæ pinealis, prout enim hæc in suo situ variat atque mutatur, eatenus etiam spiritus in hunc magis quam in alium nervum influunt, & quamdiu glandula determinatum istum situm servat, sequitur continuus spirituum in certos illos nervos atque musculos influxus, servantque membra eundem statum, ad quem per primum spirituum animalium influxum erant disposita: Quod si verò ad voluntatem mentis, situs glandulæ pinealis subitò mutatur, & atque ad alia nervorum officia se vertat, non potest, quin influxus spirituum in præcedentes nervos tollatur, atque in illos determinetur, ad quos glandula tunc temporis potissimum inclinat, unde priora in certo statu disposita membra, à functione

ne sua deficiunt, & similia functiones obliuiscuntur. Sed in quibus
 situm mutatione glandula quoque sequitur, quando situm
 ab externis certis quidam motus imprimatur, ut inime potius
 quid sibi communicetur. Vide Thef. viii. circa finem. Quod
 si vero contingat, ut arteriarum plexus choroides, quae in statu na-
 turali copiosissimos spiritus de se spargunt, forte fortius per
 poros suos nimis patulos, emittant humorem aliquem glutinosum
 crassum & viscosum, qui glandulam circumcingat vel obideat,
 aut quod paralysis ipsam invadat, tunc ex defectu sui motus non
 poterit spiritus pro arbitrio in certos nervos impellere, & cum
 glandula ipsa remaneat eodem in situ, in quo constituta erat, an-
 tequam homo malo corripiebatur, spiritus quoque versus eodem
 nervos continuè determinabuntur & moveri pergent, versus quos
 immediatè ante paroxysmum erant determinati, unde corpus eun-
 dem habitum servabit, in quo erat, cum morbus ipsum invadebat,
 atque in eo veram *Cataleptis* causam consistere iudicamus.

Postquam morborum nostrorum phenomena, per causas con-
 tinentes aut proximas sunt explicata, oportet, ut pro more recep-
 to, de antecedentibus aut remotis causis (quas tamen valde fortui-
 tas & minus essentielles esse vel ex eo patet, quod eum suo effectui
 reciprocari nequeant, sed modò per accidens cum ipso connexa
 sint) aliqua, adhuc mentio fiat. Non singulis morbis proprias
 suas causas rursus adscribemus, siquidem & temporis, & pagella-
 rum angustia id in praesentiarum verant, sed brevem modò cata-
 logum teximus earum, quae in genere ad morborum nostrorum ori-
 ginem, suum symbolum contribuant. Tales ab Authoribus de-
 sumi solent, à *rebus non naturalibus* vulgò dictis, quam metho-
 dum, melioris ordinis causâ, quoque insequemur. Primo itaque
 statuis *Aërem* nostris morbis ansam præbere, quando repletus
 est multis particulis terrestribus & crassis, aut nimis nitrosis &
 acidis, quae dum in inspiratione ad pulmones descendunt, in qui-
 bus sanguis admiscetur, eum vel coagulando, vel inspissando,
 adeò crassum reddunt, ut postmodum morbi praefati inde oborian-
 tur. 2° *Aër*, nimio sale volatili potest esse foetus, qui dum sanguini
 immiscetur, ejus fermentationes adauget, unde acrior redditur
 atque impetuosior, ex quo *Apoplexia* sanguinea & *Epilepsia* facile
 proveniant. 3° *Aër* repleti poterit arsenicalibus vaporibus, ex ter-

aut alio subiecto adscenduntibus, ut si ceræ candelæ aut carbone ex-
molli, & evadit omne subiectum in oleum, venenati & quæ plura sunt
rallia, quibus porcelum rati venter inspirato ad sanguinem de ven-
nunt, & ejus fermentationes admittunt, unde pauci spiritus genes-
cantur, quibus deficientibus æque morbi soporosi oriuntur, ac si
fiat nervorum aliquantis obstructio. *Alimenta* quod spectat, & po-
terunt & illa causa antecedens morborum nostrorum esse, quando
immoderate & copiose assumuntur, præsertim si sint duciora,
& fluxuentia substantiæ, ut sunt pisces & cænes acris, aut sum-
mè edibile caput, carnes salitæ, pisa, fabæ, castaneæ &c. item, si quis
crapulis frequentioribus indulgeat, siquidem hæc omnia adeo fer-
mentum Ventriculi enervabunt, ut postmodum nihil recte ac legi-
time concoquantur, unde crudus chylus sanguinem quoque crudum
reddet, ex quo non poterunt non similes morbi prodire. *Quæ-*
dam huc referunt nimiam aromatum & spirituum epicotidianum
usum, quia sanguis exinde acer & ex parte corruptus evadit, si oc-
perimmodicam in ediam æque fieri posse, ratiæ non contrariari,
erentium dum sanguis sæpius circulum suum per orbis thalamos
absolutis, particule ejus subtiliores & volatiliores exadunt, que
dum propter chyli defectum, ab ejus particulis viscosis & balsami-
cis non expiuntur, tandem adeo exaquantur, ut sanguinem sa-
tis corrosivum & impetiosum reddant, præterea *Apoplexiam* sanguineæ
aut *Epilepsiam* generatione. *Huc* spectat denique vitiosus opiatu-
rum, aut vororum, aut præparatorum immodicus usus, unde hu-
mores valde obagulantur, & in mentatione, & adeo suffocantur,
aut non mirum fore, si aliquis morborum nostrorum & opiatu-
rentem invadat. *Morbus* & *quæ*, dum modum excedunt, & suum
ad morbos nostros contribunt, quia nimio motu non solum mul-
ti spiritus dissipantur, sed quod hinc inde in partibus solidis
crassum & terrestre latuit, loco suo expellitur, & humoribus cir-
culantibus admiscetur, qui, dum impetum faciunt in poros arte-
riarum, illi aliquid terrestre & non satis atrequatam transmittunt,
& si casu in Cerebri substantia aut ejus ventriculis id contingat,
brevioribus aliquis soporosis inde eveniet. *Sic* ex minori cor-
poris exercitio humores facile stagnant & coagulantur, ex quibus
simile malum erit expectandum. *Somnus & Vigilia* nimis magnæ
aut intempestivæ nocebunt, quia his plurimi spiritus consumun-
tur, illi in nervis contentæ fibrillæ ita sibi invicem intumbere ad-

suavitate, ut postmodum à sevi quibus cibus abstinentur, et de sopor simul adaugetur. *Quantum Animi Passiones* Quoties morbum nostrum turbare possunt, vel ex ea claram est, quod ex nimio terrore, gaudio aut alia quadam passione, nonnulli vitam cum morte commutaverint: Non ergo alienum erit, si similes passiones aliquem ex morbis nostris producerent; cum enim anima corpori tam amicos sedere iuncta sit, ut nihil ipsi eveniat, quin pro illius constitutione aut simul gaudio afficiatur, aut tristetur; autis quod corpori molestum est, amovere conentur, si forte corpori inopinatè gratiam aut perniciosum quid obveniat, illi statim in auxilium adesse omni ratione conabuntur, quando spiritus magnà copiam ad omnes corporis partes detrahunt, qui tantà celeritate, fulminis instar ad singula corporis puncta penetrabunt, ut inde sanguis & reliqui humores non solum in certo particularum suarum ordine conturbentur, quò postmodum paucos spiritus promittere queant, sed magnà istò impetu sapius ex latibulo quodam expellitur fermentum peregrinum, quod humoribus circulantibus admixtum, Oeconomiam animalem maxime turbet; aut extravasatur propter eundem impetum ipse sanguis, vel crassum & viscosum quid, idque potissimum eo in loco, ubi perniciosissimus erit motus, qualis est in cerebro, in qua spiritus principium sui determinati motus agnoscunt, quòd verò similem extravasationem morbi soporosi facile insequantur, cum antea sapius dictum fuerit, ulteriori probatione non indiget. Denique *excessione* solita suppressa, aut nimis eundè causæ antecedentes similes alicujus morbi erunt, quando illi, quæ à naturalibus sanguinis fermentationibus ex ipso ejiciebantur, & per excretoris publicæ corpore egredi solent, in corpore ulterius continentur, quæ dem sursum sanguini admiscuntur, ejusque fermentationes naturales depravant, non possunt non varia mala, & aliquando morborum nostrorum aliquos producere; sapius enim vel ex suppressione mensium, aut Urinæ, vel ex alio constipato, *Epilepsiam*, *Apoplexiam* & aliosque morbos ortos fuisse, Prædici omnes uno ore profecti sunt. In nimis verò excretionibus, cum plerumque spiritus annihilentur, (ut copiosam hæmorrhagiam, aut nimiam alvi dejectionem insequens hæbilitas sufficiens probat,) spirituumque defectus soporem inducat, quid mirum, si similes ex-

cre-

creta, quae pro morborum foparoforum caufis antecedentibus non-
nunquam agnoscamus.

X. XI.

Ita perpecta *Theoria Morborum foparoforum*, pedem figo. Con-
fiteram quidem huic differtationi annectere fignorum progno-
fticorum elucidationes, uti & periculoforum horum morborum
brevem curationem, quam paratus & libenter appofuiffem, nifi
prae opinione haec Thefes in majorum molem excreviffent,
quam animo conceperam, pro hanc fpartam exornandam alii
reliqui, & quidem amiciffimo mihi, propter ftudiorum mutuum
commercium, focij D. A. G. nunc Medicinæ Candidato, &
brevis Laureæ Doctoreli coronanda, qui hanc provinciam bonis
avibus in fe fufceprurum, procuiffe.

CO-

COROLLARIA.

IX.

*Medicina non magis conjecturalis est dicenda ac reliquæ
omnes Scientiæ.*

*Qui Medicum agit ignorat Theoriâ Medicinæ, si Medicinam
non perversè & nefariè tractat.*

*Quæ vinculum quod mediante corpore & anima connexa
sunt, intermedium quod efficitur inter corpus & ani-
mam, is rem statuit, cuiusmodi impossibile.*

I V.

*Corpus nostrum vitam propriam posse vivere, non inter-
cedente anima, an non patebit ei, qui veram & ani-
ma & corporis essentiam, & Morbos Soporosos exactè
scrutabitur.*

V.

*Pulmones non sunt actiua sed passiva Respirationis Or-
gana.*

V I.

*Legitimum Ventriculi fermentum non solum acidum con-
sistit, sed certa proportio acidi, salis, olei, terra &c.*

V I I.

*Emetica & purgantia non differunt, quàm quoad magis
& minus.*

V I I I.

*Propter specificè purgantia, non enim omnia fermentan-
tur ab omnibus.*

F I N I S.

PIETER FREDERICK d'ORVILLE.

Door flikkerende glans van't helder Sonne-light,
 Waar tegen ider een moet buige zijn gezicht,
 Geeft Phoebus vrughbaarheit aan ons hier op der aart.
 Door Medicinaas vindt is Delfius vermaart:
 Gelijk hy't al verquickt met fœte Sonne-fchijn,
 Door Medicinaas kragt verloft ons van de pijn.
 Door hooge wetenfchap die't al te boove gaat
 Maackt ons gelukkig naer lichaam, want het quaat
 De fiekte neemt hy wegh, en geeft het befte goet
 Gefontheit, daar het al met re'en voor wijken moet.
d'Orville noit en ruft eer hy den waarden trap
 Seer waardigh heeft bekleedt van deefe wetenfchap.
d'Orvillens naarfteigheit, fijn kommer, forgh en fweet
 Verfchaften een Doctoor die alle fiekte weet.
d'Orville is den mensch, die menschen fal doen leeven
 Van d'een in d'ander eeuw in jaaren hoogh verheeven.

A. W. V. L. V. L.

D

I N

Antiquissimæ Prosapie Gloria

Pariter ac

Auræ Preciosioris & Solidissimæ

Eruditionis Famâ

Nobilissimum & Clarissimum

D^N. PETRUM FRIDERICUM D'ORVILLE

Fautorem & Amicum suum

Honoratissimum,

Cum

Summos in MEDICINA

Summa cum Laude,

Honores publicè captares,

ad testandum

Prolixissimum obstrictissima IPSI mentis affectum

paucula hæc adjecit

Joh. David Zisch SS. Lit. St. Hassus.

Vilia quod viles deceant, quod & *Aurea* quærat
Aurea à scoriis purificata sua,

Et quæ qui tractant puros decet esse *Sopore*,

Ne tremulâ perdant tam præciôsâ manû,

Nobilis Egregiô clarè d'ORVILLE docebit

Exemplô; atque *Aurâ* pagina digna docet.

Quippe SQPOROSOS *lucanâ* scrutando labore

MORBOS, *Excusâ* signa *Soporis* habet,

Atque aded curis variisque laboribus *Auram*

Condignum Tæpto Se reperisse *Fabre*.

Te VERUM d'ORVILLE probas, VERUMQUE probabis,

Aurea tractando NOMINE digna *Tua*.

Aurea (nam, credas, non fallax auguror omen)

Premia mox capies, digna *Labore* *Tuo*.

Aureus AURATA felix habitabis in URBE,

Cum pateas nobis ædificasse novam.

*Nobilissimi ac Doctissimi***D^{NI} PETRI FRIDERICI d'ORVILLE**

Mœnō Francofurtensis

*Cum de***AFFECTIBUS SOPOROSIS**Publicè maximâ cum laude disputaret summosque
in **MEDICINA** honores consequeretur paucula

hæc titubante licet calamo conscripsit

conterraneus

PAULUS WDN DEK IAN

Philosoph.

Lethæo multos detentos esse soporeIllud **AMICE** satis per **TUA** scripta probas:**Qui** vigilans noctes junxisti sæpe diebus,

Mufarum cultor, Pieridumque decus.

Impiger hos morbos tractas causasque latentes:Recludis, nota hinc docta medela **TIBI**:**Quæ**s d'ORVILLE **TUI** quantum sit nobile flumen:

Ingenii, quâ sis præditus arte, probas;

Nunc **DOCTORALI** cinguntur tempora **LAURO**:**Quam** **TIBI** construxit divus **APOLLO** diu.**Apprecor** inde **TIBI** (quod non mihi carior alter);**Ut** patriæ **LAURUS** commoda multa ferat.